LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Mayojen nousu ja tuho on esimerkki siitä, mitä sivistyneelle yhteiskunnalle tapahtuu, jollei se pysty sopeutumaan ilmastonmuutokseen. **JAMES BALDINI, DURHAMIN YLIOPISTO**

Ympäristöministeriö suojelisi osan pohjavesistä ekologisin perustein

Ministeriö siirtäisi osan pohjavesialueista uuteen E-luokkaan, jolla turvataan ekosysteemien kannalta tärkeitä pohjavesiä. Alueiden rajauksista halutaan lakisääteisiä.

MARKKU VUORIKARI

Pohjavesien suojelu perustuu Suomessa pääosin ympäristönsuojelulaissa säädettyyn pohjavesien pilaamiskieltoon. Vesilaissa puolestaan säädetään pohjavesiin vaikuttavien hankkeiden luvanvaraisuudesta.

Ympäristöministeriön vetämä työryhmä esittää muutoksia pohjavesien suojeluun. Maanantaina julkistetussa raportissa ehdotetaan, että pohjavesialueiden rajaamisesta ja luokittelusta säädettäisiin jatkossa vesienhoitolaissa.

Samalla luovuttaisiin nykyisistä kolmosluokan pohjavesialueista. Osa niistä siirtyisi käytön kannalta tärkeämpiin 1. ja 2. luokkaan.

Ekosysteemien kannalta tärkeät pohjavesialueet, joilla ei ole talouskäyttöä, muodostaisivat E-luokan. Vaatimus pohjavesivaikutteisten maa- ja pintavesiekosysteemien turvaamisesta tulee EU:n vesipuitedirektiivistä.

Pohjaveden suojeluun liittyvää kehittämistyöryhmää johtanut ympäristöneuvos **Saara Bäck** pitää mahdollisena, että joitain kolmosluokan alueita poistuu suojelusta kokonaan. Ne sijaitsevat valtaosin Pohjois-Suomessa.

Alueen toimijat mukaan suunnitteluun

Työryhmä haluaa pohjavesialueiden toimijat mukaan alueiden luokitteluun ja suojelun suunnitteluun.

Bäckin mukaan moni kunta on laatinut pohjavesialueille suojelusuunnitelmia, joita ei kuitenkaan ole käytännössä hyödynnetty. Myöskään asukkaat eivät usein ole tietoisia suunnitelmista.

Työryhmän mielestä suojelusuunnitelman sisältövaatimukset ja alueen toimijoiden kuuleminen voitaisiin sisällyttää vesienhoitolakiin.

Kunta päättäisi suojelusuunnitelman laatimisesta tapauskohtaisesti. Suojelusuunnitelmat eivät velvoittaisi lakiteknisesti mihinkään.

”Toimenpidesuosituksia voitaisiin käyttää alueiden käytön suunnittelussa, valvonnassa ja luvituksessa. Tiedot ovat tarpeellisia myös toiminnanharjoittajille.”

Ihmisen toiminta uhkaa 450 pohjavesialuetta

Elykeskusten tietojen mukaan Suomessa on noin 450 vedenhankinnan kannalta tärkeää tai siihen soveltuvaa pohjavesialuetta, joiden laatua ihmistoiminta saattaa heikentää. Varsinaisiksi riskialueiksi on nimetty Manner-Suomesta 244 pohjavesialuetta.

Yhteensä 82 pohjavesialuetta on luokiteltu huonoon tilaan.

Pohjavesiä pilaavat liikenne ja tienpito, maa- ja rautatiekuljetukset, saastuneet maa-alueet, teollisuus, asutus ja maankäyttö. Muun muassa peltoviljelystä pohjavesille aiheutuvia riskejä pitäisi raportin mukaan vähentää.

Maa- ja metsätaloudessa toimintaa pohjavesialueilla rajoitetaan jo monin keinoin esimerkiksi metsänhoidon ohjeistuksissa, sertifiointijärjestelmissä sekä maatalouden ympäristötukijärjestelmässä.

Kaiken kaikkiaan Bäck arvioi pohjavesien suojelun nykytilan kohtuulliseksi.

KATJA KOLJONEN

» Varsinaisiksi riskialueiksi on nimetty Manner-Suomesta 244 pohjavesialuetta.

Pohjavesialueiden pinta-alat ja määrät 2008

MT	Pinta-ala, km²	Alueiden määrä
I luokka (tärkeät)	6 230	2 264
II luokka (soveltuvat)	3 615	1 539
III luokka (muut)	3 447	2 477
Yhteensä	13 292	6 280

Lähde: Pohjaveden suojeluun liittyvän sääntelyn kehittämistyöryhmän raportti

EHDOTUKSET

Lisää ohjeistusta

Kehitetään keinoja pohjavesistä riippuvaisten maa- ja pintavesiekosysteemien tunnistamiseksi.
Valmistellaan ohjeet pohjavesialueiden luokitteluun ja rajauksiin sekä niistä tiedottamiseen.
Tehdään ohjeistus suojelusuunnitelmien sisältövaatimuksista ja seurannasta.
Varmistetaan rahoitus hydrogeologisten tutkimusten jatkamiselle.
Tehdään selvitys kuntien ympäristönsuojelumääräyksistä ja tunnistetaan parhaat käytännöt.
Säädetään lailla suojelusuunnitelmien laatimisesta, niihin liittyvistä oikeusvaikutuksista ja osallistumisoikeudesta suunnitteluun.
Suojelusuunnitelmat pitäisi laatia tai tarkistaa noin 300 pohja-vesialueella.
Lähde: Pohjavesien suojeluun liittyvän sääntelyn kehittämistä valmistelevan työryhmän raportti

MTK:n mukaan maankäyttöä rajoitetaan turhan laveasti

Pohjavesien suojelusta aiheutuvat maankäytön rajoitukset haittaavat paikoin maa- ja metsätaloutta. Kiellot koskevat erityisesti lannan levitystä, eläinsuojien rakentamista ja metsäojituksia.

Lakimies **Minna Ojanperä** MTK:sta kertoo, että pohjavesialueiden rajat ovat usein harmillisen epätarkkoja.

”Joillain alueilla maankäyttöä rajoitetaan pohjavesien suojelun vuoksi, vaikka maa-alue ei sijaitse lainkaan pohjavesialueella, tai vain hyvin pieneltä osin.”

Epätarkkuus johtuu siitä, ettei tarkkaa hydrogeologista tutkimusta ole tehty, vaan pelkkä karttatarkastelu. Tästä johtuen tilanne voi olla paikoin myös päinvastainen eli riskitoimintoja sijoittuu sinne, minne ei pitäisi.

Myös kuntien ympäristönsuojelumääräykset ovat pohjavesien suojelun suhteen kirjavia. Tähän MTK toivoo jatkossa parannusta.

Ojanperä painottaa, että pohjavesien suojelu on ensiarvoisen tärkeää, mutta sen nojalla ei saisi tehdä ylimitoitettuja, suojeluun puettuja viranomaispäätöksiä.

Ojanperän mielestä sidosryhmien kanssa yhteistyössä tehty raportti antaa hyvän pohjan jatkotyölle.

KATJA KOLJONEN

NIILO VALKONEN

Lajittelusäleikön testikäytöstä on saatu lupaavia tuloksia.

Kehitteillä lohikaloille turvallinen trooli

Saimaan ja Pielisen alueella etsitään toimivaa keinoa estää järvilohen ja -taimenen poikasten joutuminen muikkutroolin sivusaaliiksi.

Tavoitteena on löytää tekninen ratkaisu, joka ohjaa uhanalaisten lajien yksilöt pois muikkutroolista hyväkuntoisina jo kalastuksen yhteydessä.

Muikkutrooliin sijoitettavaa lajittelulaitetta kehittävät pyydyskehittäjät ja ammattikalastajat yhdessä. Työtä koordinoi omistajilleen voittoa jakamaton Future Missions Oy.

Kalteva ritilä

Kokeilussa oleva lajittelulaite on troolin sisälle asennettava kalteva ritilä.

Lajittelusäleikön testaamisessa keskeisessä roolissa on vedenalainen videokuvaus. Vedenalaiskuvauksen avulla saadaan tietoa eri rakenneratkaisujen toimivuudesta käytännön kalastustilanteissa sekä eri kalalajien käyttäytymisestä troolin sisällä.

”Toimivan lajittelulaitteen kehittäminen ja sen yhteydessä saatu tieto eri kalalajien käyttäytymisestä troolissa on troolikalastajalle hyödyksi”, sanoo ammattikalastaja **Auvo Pekkinen**.

Järvilohen ja -taimenen taloudellinen merkitys muikkua pyytäville ammattikalastajille on nykyaikana hyvin vähäinen.

Kalastajat vapauttavat sivusaaliina tulleet alamittaiset kalat troolista itse kalastustapahtuman jälkeen, mikä voi aiheuttaa kaloille tarpeetonta rasitusta.

Uudenlaista ratkaisua kehitettäessä huomioidaankin sekä ammattikalastajien työn tehokkuus että uhanalaisten lajien suojelu.

Troolisäleikön kehittämiseen ja laajamittaiseen käyttöönottoon tähtäävän toimenpiteen rahoittajia ovat maa- ja metsätalousministeriö, Pohjois-Karjalan elykeskus, Metsähallitus sekä Pielisen Karjalan kehittämiskeskus Oy.

Hanke aloitettiin keväällä 2012 ja se jatkuu vuoden 2013 loppuun saakka.

SARI PENTTINEN

Kalatalousavustusten hakuaika meneillään

Erityisavustuksia alueellisiin kalataloushankkeisiin ja kalastusalueiden yleisavustuksia voi hakea 17. joulukuuta alkaen.

Erityisavustuksia on mahdollista saada kalavesien kestävää käyttöä ja hoitoa sekä vapaa-ajan kalataloutta edistäviin kehittämishankkeisiin, koulutuksiin, kokeiluihin ja selvityksiin. Etusijalla ovat hankkeet, jotka palvelevat laajoja kalastajajoukkoja tai edistävät valtakunnallisen tai maakunnallisen vapaa-ajankalastusstrategian tavoitteita.

Tulevan vuoden erityisiä painopistealueita ovat luontaisten kalakantojen monimuotoisuuden vahvistaminen, kalastuksen valvonnan kehittäminen sekä kalastusharrastuksen edistäminen.

Hankkeet voivat olla myös useamman elykeskuksen toimialueella. Hakemus osoitetaan sille elykeskukseelle, jonka alue kattaa pääosan toiminnasta.

Avustuksia voivat hakea oikeustoimikelpoiset yhteisöt ja yritykset.

Kalastusalueet voivat hakea yleisavustuksia toimintaansa. Hakuohjeet ja -lomakkeet löytyvät internetosoitteesta *www.mmm.fi/kalastus/avustukset*.

Hakuajan takaraja on 31. tammikuuta 2013.

Myönnettävät avustukset ovat kertyneet kalastuksenhoitomaksuista.

REIJO VESTERINEN

Metsänhoitoyhdistys palkitsi hirviseurueita

Metsänhoitoyhdistys Itä-Savo palkitsi vuosikokouksessaan neljä rantasalmelaista hirviseuruetta.

Havu hattuun -palkinnon saivat Hiltulan hirviseurue sekä Asikkalan kylän, Rantasalon ja Tervajoen hirviseurat.

”Palkitut seurat edustavat perinteistä suomalaista metsästysseuratoimintaa parhaimmillaan. Avoin ja toimiva metsästysseura yhdistää maaseudulla koko kylän”, Itä-Savon yhdistyksen toiminnanjohtaja **Harri Huupponen** sanoo.

Erityiseksi ansioiksi palkintoraati nostaa rantasalmelaisten metsästysseurojen tekemän hiljaisen valistuksen. Monelle maaseudun nuorelle metsästysseura on ensimmäinen askel luontoon.

Huupposen mielestä valistunut metsästäjä verottaa riistaa ja vaalii metsäluontoa tietäen, että metsä on jahtimaat vuokranneelle omistajalleen merkittävä tulonlähde.

Viime vuonna perustettu Havu Hattuun -palkinto myönnetään hakemuksesta Kerimäen, Punkaharjun, Rantasalmen tai Savonlinnan alueella toimivalle metsästysseuralle tai -seurueelle. Hatun havuttaminen on metsästäjien historiallinen tapa palkita kaataja onnistuneesta ja hyvin tehdystä työstä.

REIJO VESTERINEN

Ilmastonmuutos koitui maya-kulttuurin tuhoksi

Muinaisen maya-kulttuurin hajoaminen johtui rajuista muutoksista ilmastossa, selviää tuoreesta tutkimuksesta. Kansainvälinen tutkijaryhmä selvitti tippukivikerrostumien avulla sääolosuhteita yli 2 000 vuoden ajalta nykyisen Belizen alueella Keski-Amerikassa.

Yhdysvaltalaisessa Science-lehdessä julkaistut tulokset paljastavat, että mayojen kulttuurin nousuun ja menestykseen vaikutti suotuisasti poikkeuksellisen kostea ajanjakso.

Sateet saivat maanviljelyn kukoistamaan, mikä kasvatti yhteiskunnan kokoa. Mayojen kuninkaat myös käyttivät sateiden ennustamista hyväkseen vahvistaakseen asemaansa. Sadekautta seurasi kuitenkin äärimmäisen kuiva kausi, joka syöksi kuninkaan vallasta ja aiheutti sotia ruokavarantojen huvetessa.

Mayojen poliittinen järjestelmä romahti vuoden 900 tienoilla, ja runsaat sata vuotta myöhemmin kuivuus pakotti mayat lähtemään asuinsijoiltaan.

”Mayojen nousu ja tuho on esimerkki siitä, mitä sivistyneelle yhteiskunnalle tapahtuu, jollei se pysty sopeutumaan ilmastonmuutokseen”, sanoi tutkimukseen osallistunut **James Baldini** Durhamin yliopistosta Britanniasta.

STT

Anna lahjaksi hyvää lukemista!

Suomen 2. luetuin päivälehti on maaseudun yrittäjän paras tietolähde. Ilmestyy 3 x viikossa.

Tietoa ja hyötyä ammattimiehille. Tuntee koneet ja hallitsee tekniikan. 18 nroa vuodessa.

Aarre tarjoaa tietoa ja elämyksiä metsäasioista kiinnostuneille. 10 lehteä vuodessa.

Lehtilahja on aina arvostettu ja tuo iloa pitkään. Tilaa ystävälle, sukulaiselle tai vaikkapa naapurille.

Tilaa helposti:
✶ Täytä ja postita viereinen kortti
✶ Soita 020 413 2277 (klo 8–16)
✶ Tilaa netistä: www.viestilehdet.fi/joulu

Tilaa heti! Tarjous voimassa 31.12.2012 asti.

Lahjatilauskortti

Kyllä kiitos! Tilaan lahjaksi rastimani lehden:

Maaseudun Tulevaisuus Aarre
☐ 6 kk=72,90 € (MM2115)
☐ 2 kk = 39,90 € (MM2116)
☐ 12 kk (10 lehteä)=59,90 € (AM2115)
☐ 6 kk (5 lehteä) = 39 € (AM2116)

Koneviesti
☐ 18 nroa=99 € (KM2115)
☐ 9 nroa = 69 € (KM2116)

Tilaus on määräaikainen ja alkaa vuoden 2013 alusta.
Tarjous on voimassa kotimaan tilauksiin 31.12.2012 asti.

Lehden saaja _____
Lähiosoite _____
Postinumero _____ Postitoimipaikka _____

Lehden maksaja _____
Lähiosoite _____
Postinumero _____ Postitoimipaikka _____
Puhelin ____ - _____ Allekirjoitus _____

Antamiasi tietoja voidaan käyttää ja luovuttaa Viestilehdet Oy:n ja sen yhteistyökumppaneiden suoramarkkinointiin henkilötietolain mukaisesti. Halutessasi voit kieltää yhteystietojen käytön/luovutuksen ilmoittamalla siitä Viestilehdet Oy:n asiakaspalveluun: Viestilehdet Oy/Asiakaspalvelu, PL 440, 00101 Helsinki, puh. 020 413 2277 (ark. 8–16).

Viestilehdet Oy maksaa postimaksun

VIESTILEHDET OY
Tunnus 5002596
Info: M2
00003
VASTAUSLÄHETYS